

Rolnummer 5293
Arrest nr. 149/2012 van 6 december 2012

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 40, derde lid, van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, gesteld door het Arbeidshof te Brussel.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit voorzitter M. Bossuyt, rechter J.-P. Snappe, waarnemend voorzitter, en de rechters E. De Groot, A. Alen, J.-P. Moerman, E. Derycke, J. Spreutels, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul en F. Daoût, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter M. Bossuyt,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij arrest van 13 januari 2012 in zake de nv « Activa » tegen Abdelouahad Yjjou en het Algemeen Belgisch Vakverbond, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 23 januari 2012, heeft het Arbeidshof te Brussel de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt de bepaling van art. 40, tweede lid [lees : derde lid], van de taalwet gerechtszaken van 15 juni 1935 in samenhang met art. 57 Gerechtelijk Wetboek en art. 6 en art. 11, § 3, van de bijzondere ontslagregelingswet personeelsafgevaardigden van 19 maart 1991 de artt. 10 en 11 van de Grondwet en art. 6.1 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens, in de interpretatie dat de termijn voor het betekenen van een nieuwe dagvaarding op grond van art. 40, tweede lid [lees : derde lid], van de taalwet gerechtszaken, begint te lopen op de datum van de uitspraak van de nietigverklaring van de oorspronkelijke dagvaarding wegens schending van die wet, terwijl art. 11, § 3, van de wet van 19 maart 1991 bepaalt dat alle arresten ter kennis worden gebracht uiterlijk drie werkdagen na de uitspraak en de termijn voor het instellen van een voorziening slechts begint te lopen vanaf de kennisgeving van het arrest, overeenkomstig art. 57 Gerechtelijk Wetboek ? ».

Memories zijn ingediend door :

- de nv « Activa », met maatschappelijke zetel te 1130 Brussel, Raketstraat 100;
- de Ministerraad.

De nv « Activa » heeft ook een memorie van antwoord ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 11 oktober 2012 :

- zijn verschenen :

. Mr. B. Denamur en Mr. B. Snoeks *loco* Mr. L. Massaux, advocaten bij de balie te Brussel, voor de nv « Activa »;

. Mr. A. Poppe *loco* Mr. E. Jacobowitz, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers T. Merckx-Van Goey en J.-P. Moerman verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeskil*

De nv « Activa » heeft bij ter post aangetekende brief van 4 februari 2011 het voornemen ter kennis gebracht om A. Yjjou, vakbondsafgevaardigde en lid van het comité voor preventie en bescherming op het werk, te ontslaan om dringende reden.

Overeenkomstig artikel 4 van de wet van 19 maart 1991 houdende bijzondere ontslagregeling voor de personeelsafgevaardigden in de ondernemingsraden en in de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen alsmede voor de kandidaat-personeelsafgevaardigden, heeft de nv « Activa » een verzoekschrift ingediend bij de Arbeidsrechtbank te Leuven. Bij beschikking van 15 februari 2011 heeft de voorzitter van de Arbeidsrechtbank geoordeeld dat de aangevoerde redenen vreemd waren aan de hoedanigheid van personeelsafgevaardigde en heeft hij de schorsing van de arbeidsovereenkomst toegestaan.

Vervolgens heeft de nv « Activa » A. Yjjou gedagvaard voor de Arbeidsrechtbank te Leuven, teneinde de aangevoerde dringende reden te doen erkennen. Bij vonnis van 29 april 2011 heeft de Arbeidsrechtbank evenwel de dagvaarding nietig verklaard omdat die vermeldingen bevatte in een andere taal dan die van de rechtspleging, in strijd met artikel 2 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken.

Bij arrest van 29 juni 2011 van het Arbeidshof te Brussel werd het door de nv « Activa » tegen dat vonnis ingestelde hoger beroep afgewezen.

De nv « Activa » liet op 5 juli 2011 een nieuwe dagvaarding als in kort geding betekenen, daarbij steunend op artikel 40 van de voormelde wet van 15 juni 1935.

Voor de Arbeidsrechtbank te Leuven voeren A. Yjjou en het Algemeen Belgisch Vakverbond onder meer aan dat die dagvaarding laattijdig is omdat zij niet werd betekend binnen de bij artikel 6 van de voormelde wet van 19 maart 1991 voorgeschreven termijn van drie dagen na het arrest van 29 juni 2011. De Arbeidsrechtbank oordeelde dat die nieuwe dagvaarding inderdaad laattijdig was.

De nv « Activa » heeft tegen dat vonnis hoger beroep ingesteld.

Voor het Arbeidshof betoogt de nv « Activa » dat een dagvaarding die nietig is wegens schending van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, krachtens artikel 40 van die wet een stuitende werking heeft, zodat een nieuwe dagvaarding kon worden betekend binnen een termijn van drie werkdagen vanaf het tijdstip waarop de stuitende werking had opgehouden. De appellante voert aan dat de interpretatie dat de stuiting van de termijn slechts loopt tot de uitspraak van het vonnis of arrest dat de nietigheid uitspreekt, en niet tot de kennisneming van die uitspraak, in strijd is met het gelijkheidsbeginsel en met het recht van verdediging.

Daarop beslist het Arbeidshof, na te hebben verwezen naar het arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 170/2003 van 17 december 2003, de hiervoor geciteerde prejudiciële vraag te stellen.

III. *In rechte*

- A -

A.1. De nv « Activa » doet opmerken dat het arrest van het Arbeidshof van 29 juni 2011 bij ter post aangetekende brief op vrijdag 1 juli 2011 is verstuurd en bij haar is ingekomen op maandag 4 juli 2011. Niettemin was de Arbeidsrechtbank te Leuven van oordeel dat de nieuwe dagvaarding, betekend op 5 juli 2011, laattijdig was.

In het vonnis van 28 oktober 2011 was de Arbeidsrechtbank van oordeel dat de termijn waarbinnen de dagvaarding moest geschieden, is voorgeschreven op straffe van verval en dat te dezen derhalve toepassing diende te worden gemaakt van de bepaling van artikel 40 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, die voorschrijft dat « de akten, nietig verklaard wegens overtreding van deze wet, [...] de verjaring alsmede de termijnen van rechtspleging toegekend op straf van verval[, stuiten] ».

Die wetsbepaling, die niet preciseert wanneer de nieuwe termijn om op te treden aanvangt, moet volgens het vonnis van 28 oktober 2011 van de Arbeidsrechtbank zo worden geïnterpreteerd dat de stuiting eindigt op het ogenblik dat de beslissing die de nietigheidverklaring inhoudt, kracht van gewijsde heeft gekregen, te dezen op de datum van de uitspraak van het bevestigende arrest van het Arbeidshof van 29 juni 2011.

De nv « Activa » betoogt dat die wetsbepaling, aldus begrepen, aanleiding geeft tot rechtsonzekerheid en haar discrimineert in vergelijking tot alle andere rechtzoekenden die kunnen optreden vanaf een beginpunt bepaald door hetzij de kennisgeving door de griffie, hetzij de betekening van de rechterlijke beslissing.

A.2.1. De Ministerraad stelt dat het derde lid van artikel 40 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken (hierna: wet van 15 juni 1935) volgens de rechtspraak en rechtsleer zo wordt geïnterpreteerd dat de nieuwe termijn om te dagvaarden begint te lopen op de dag van het arrest waarbij de nietigheid van de eerste dagvaarding werd bevestigd. De termijn voor een nieuwe dagvaarding kan dus verstrijken vooraleer het arrest ter kennis is gebracht overeenkomstig artikel 11 van de wet van 19 maart 1991 houdende bijzondere ontslagregeling voor de personeelsafgevaardigden in de ondernemingsraden en in de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen alsmede voor de kandidaat-personeelsafgevaardigden.

A.2.2. De Ministerraad voert in eerste instantie aan dat de prejudiciële vraag niet preciseert welke de verschillende categorieën van personen zijn die op ongelijke wijze worden behandeld.

Te dezen wordt immers in wezen gevraagd een vergelijking te maken tussen de onderscheiden rechtsposities van één en dezelfde persoon, namelijk diegene wiens dagvaarding door een arrest nietig wordt verklaard, en die wordt geconfronteerd met twee gevolgen van het arrest die een aanvang nemen op verschillende tijdstippen, te weten een nieuwe termijn om een dagvaarding uit te brengen (drie dagen vanaf de uitspraak) en een termijn van drie maanden om een voorziening in cassatie in te dienen, die loopt vanaf de betekening.

Om die reden alleen al, dient de prejudiciële vraag volgens de Ministerraad op ontkennde wijze te worden beantwoord.

A.2.3. Naar de mening van de Ministerraad moet minstens worden vastgesteld dat het onderscheid is gebaseerd op een objectief en pertinent criterium.

Met name kan objectief worden vastgesteld of de persoon in kwestie een nieuwe vordering wenst in te leiden nadat de eerste vordering werd afgewezen wegens nietigheid van de dagvaarding op grond van een schending van de wet van 15 juni 1935, dan wel of hij een rechtsmiddel wenst aan te wenden tegen een vonnis of arrest waarbij die nietigheid wordt vastgesteld.

A.2.4. De Ministerraad betoogt voorts dat het onderscheid geen kennelijk onevenredige gevolgen heeft.

De strenge en op straffe van verval voorgeschreven termijnen bepaald bij de voormelde wet van 19 maart 1991 strekken ertoe te vermijden dat een procedure tot ontslag van een beschermde werknemer te lang aanslepen.

Artikel 6 van die wet schrijft voor dat de termijn niet loopt vanaf de betekening of kennisgeving, maar vanaf de uitspraak van de beschikking. Artikel 149 van de Grondwet bepaalt dat alle vonnissen in openbare terechtzitting worden uitgesproken. De partij die weet dat een exceptie van nietigheid wegens schending van de wet van 15 juni 1935 is aangevoerd, kan dan ook vanaf de dag van uitspraak op de hoogte zijn van de inhoud van het vonnis of arrest waarin een oordeel wordt geveld over de gegrondheid van die exceptie. Volgens de Ministerraad zal de termijn om een nieuwe dagvaarding te betekenen, op die manier niet verstreken zijn voordat de kennisgeving van het (vonnis of) arrest bij wege van gerechtsbrief werd uitgevoerd overeenkomstig artikel 11 van de wet van 19 maart 1991.

De Ministerraad doet opmerken dat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft geoordeeld dat korte verjaringstermijnen gerechtvaardigd kunnen zijn, tenzij de ontvankelijkheid van een beroep op de rechter afhankelijk is van materieel nauwelijks na te komen voorwaarden, zoals een termijn die korter is dan de normale werking van de post toelaat na te komen (EHRM, 28 oktober 1998, *Pérez de Rada Cavanilles t. Spanje*).

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft voorts geoordeeld dat zeer korte termijnen niet tegen de doelstelling van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens ingaan, wanneer zij een wettig doel nastreven en geen kennelijk onredelijke gevolgen teweegbrengen (EHRM, 19 februari 1998, *Edificaciones March Gallego S.A.* t. Spanje).

Naar de mening van de Ministerraad werd te dezen aangetoond dat de korte termijnen in het belang van de personeelsafgevaardigde in de wetgeving werden ingevoerd. Aan de werkgever wordt de toegang tot de rechter niet ontzegd, aangezien hij op de hoogte kan zijn van de inhoud van de rechterlijke beslissing vanaf de dag van de uitspraak ervan. De toegang tot de rechter wordt derhalve niet beknót.

A.3. In haar memorie van antwoord doet de nv « Activa » nog opmerken dat artikel 11, § 3, van de voormelde wet van 19 maart 1991 voorschrijft dat alle arresten aan de partijen ter kennis moeten worden gebracht binnen de drie dagen na de uitspraak.

Zelfs indien zij in openbare zitting gebeurt, gaat de uitspraak van de beslissing enkel over het dispositief en niet over de motieven van de beslissing. Enkel de schriftelijke kennisgeving laat de partijen toe kennis te nemen van de beslissing en de motivatie ervan.

De verplichting om de beslissing per gerechtsbrief toe te sturen, laat toe de berekening van de termijn te objectiveren en waarborgt de rechtszekerheid voor alle partijen. Dat die termijnen zeer kort zijn, vormt geen probleem, op voorwaarde dat het aanvangspunt van de termijnen duidelijk wordt bepaald.

De nv « Activa » blijft erbij dat de interpretatie volgens welke zij uiterlijk de derde dag na de uitspraak een nieuwe dagvaarding moest doen betekenen, niet redelijkerwijze evenredig is met het nagestreefde doel en dat de prejudiciële vraag derhalve bevestigend dient te worden beantwoord.

- B -

B.1. De prejudiciële vraag betreft de bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, van artikel 40, derde lid, van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, dat bepaalt :

« De akten, nietig verklaard wegens overtreding van deze wet, stuiten de verjaring alsmede de termijnen van rechtspleging toegekend op straf van verval ».

B.2. De in het geding zijnde bepaling moet te dezen in samenhang worden gelezen met de bepalingen van de wet van 19 maart 1991 houdende bijzondere ontslagregeling voor de personeelsafgevaardigden in de ondernemingsraden en in de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen alsmede voor de kandidaat-personeelsafgevaardigden.

In de zaak *a quo* heeft de Arbeidsrechtbank te Leuven geoordeeld dat de door de werkgever aangevoerde redenen voor een ontslag om dringende reden vreemd waren aan de

hoedanigheid van personeelsafgevaardigde van de betrokken werknemer en heeft de werkgever die beschermde werknemer gedagvaard voor de Arbeidsrechtbank, teneinde de aangevoerde dringende redenen te doen erkennen, overeenkomstig de voormelde wet van 19 maart 1991.

De Arbeidsrechtbank te Leuven heeft evenwel die dagvaarding nietig verklaard omdat die vermeldingen bevatte in een andere taal dan die van de rechtspleging, in strijd met artikel 2 van de voormelde wet van 15 juni 1935. Tegen die beslissing werd door de werkgever hoger beroep ingesteld bij het Arbeidshof te Brussel, dat die nietigverklaring echter heeft bevestigd.

Van het arrest van dat Hof, uitgesproken op 29 juni 2011, is overeenkomstig artikel 11, § 3, van de voormelde wet van 19 maart 1991 kennis gegeven aan de werkgever bij ter post aangetekend schrijven, dat is verstuurd op vrijdag 1 juli 2011 en door de werkgever is ontvangen op maandag 4 juli 2011.

De werkgever heeft de werknemer op 5 juli 2011 opnieuw gedagvaard voor de Arbeidsrechtbank. De Arbeidsrechtbank was in het voor het verwijzende rechtscollege bestreden vonnis van 28 oktober 2011 van oordeel dat de termijn waarbinnen die dagvaarding moet geschieden, is voorgeschreven op straffe van verval en dat die termijn krachtens de in het geding zijnde bepaling wordt gestuit tot het tijdstip waarop de nietigheid is vastgesteld bij een in kracht van gewijsde gegane beslissing.

Voor het verwijzende rechtscollege betoogt de werkgever dat artikel 40, derde lid, van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, geïnterpreteerd in die zin dat de stuiting eindigt op het ogenblik van de uitspraak van die beslissing, en niet op het ogenblik van de kennisgeving ervan aan de werkgever, een onverantwoord verschil in behandeling teweegbrengt in vergelijking met alle andere rechtzoekenden die kunnen optreden vanaf een beginpunt bepaald door hetzij de kennisgeving door de griffie, hetzij de betekening van de rechterlijke beslissing.

B.3. In tegenstelling tot wat de Ministerraad beweert, blijkt voldoende duidelijk welke categorieën van personen te dezen moeten worden vergeleken.

De prejudiciële vraag preciseert dat de vergelijking te dezen moet worden gemaakt met de situatie van personen die, overeenkomstig artikel 57 van het Gerechtelijk Wetboek, verzet, hoger beroep of een voorziening in cassatie instellen, en voor wie de termijn daartoe begint te lopen bij de betekening van de beslissing *a quo* vanaf de afgifte of het achterlaten van een afschrift van het exploit van de gerechtsdeurwaarder.

B.4. De wet van 19 maart 1991 regelt op gedetailleerde wijze de procedure die moet worden gevolgd indien een beschermde werknemer zou worden ontslagen, inzonderheid om dringende reden (artikelen 4 tot en met 13).

Aan de werkgever en aan de arbeidsrechtbank, en, in voorkomend geval, het arbeidshof, zijn zeer korte termijnen toegemeten, respectievelijk om in rechte te treden en om tot een beslissing te komen.

B.5.1. Hoewel het bij het ontslag van een beschermde werknemer op zich verantwoord is dat de wetgever de periode van onzekerheid daarover tot een strikt minimum probeert te beperken, moet een redelijk evenwicht behouden blijven tussen, enerzijds, die doelstelling en, anderzijds, de rechten van verdediging van de partijen en het recht op toegang tot de rechter.

In de interpretatie dat de in het geding zijnde bepaling voorschrijft dat de stuiting van een akte die nietig is vanwege een miskenning van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, een einde neemt op het ogenblik van de uitspraak van de rechterlijke beslissing dienaangaande, en niet op het ogenblik van de kennisgeving ervan aan de werkgever, wordt de mogelijkheid van de geadresseerde om de bij wet vereiste verdere stappen te zetten - te dezen de dagvaarding binnen drie werkdagen overeenkomstig de artikelen 6 en 7 van de voormelde wet van 19 maart 1991 - rekening houdend met de aard van de procedure en met de duur en de gevolgen van de niet-naleving ervan, onevenredig beperkt doordat de termijn begint te lopen op een ogenblik dat de geadresseerde nog geen kennis kan hebben van de inhoud van de beslissing of doordat die kan zijn verstreken alvorens hij de kennisgeving ontvangt.

B.5.2. Artikel 11, § 3, van de wet van 19 maart 1991 bepaalt dat alle arresten aan de partijen ter kennis worden gebracht bij gerechtsbrief, uiterlijk de derde werkdag na de uitspraak.

B.5.3. In de interpretatie van de verwijzende rechter, is de in het geding zijnde bepaling, in samenhang gelezen met de artikelen 6 en 11, § 3, van de wet van 19 maart 1991, niet bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

B.6.1. De in het geding zijnde bepaling, die zelf niet preciseert wat het eindpunt is van de stuitingstermijn, en die in samenhang moet worden gelezen met de artikelen 6 en 11, § 3, van de wet van 19 maart 1991, kan evenwel ook op een andere manier worden geïnterpreteerd.

B.6.2. De rechtszekerheid en de rechten van verdediging en het recht op toegang tot de rechter zijn gewaarborgd indien de in het geding zijnde bepaling zo wordt geïnterpreteerd dat de stuiting van een akte die nietig is vanwege een miskenning van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken een einde neemt op het tijdstip waarop de werkgever bij gerechtsbrief in kennis is gesteld van de uitspraak van de rechterlijke beslissing dienaangaande. In die interpretatie gaat de termijn niet in op de dag waarop de gerechtsbrief ter post wordt afgegeven maar, overeenkomstig artikel 46, § 2, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, op de dag waarop « de gerechtsbrief [...] door de postdienst ter hand [wordt] gesteld aan de geadresseerde in persoon of aan diens woonplaats ».

B.6.3. In die interpretatie is artikel 40, derde lid, van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, in samenhang gelezen met de artikelen 6 en 11, § 3, van de wet van 19 maart 1991, niet onbestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

- In de interpretatie dat artikel 40, derde lid, van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken voorschrijft dat de stuiting van een akte die nietig is vanwege een miskenning van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, een einde neemt op het ogenblik van de uitspraak van de rechterlijke beslissing dienaangaande, en niet op het ogenblik van de kennisgeving ervan aan de werkgever, schendt die bepaling, in samenhang gelezen met de artikelen 6 en 11, § 3, van de wet van 19 maart 1991 houdende bijzondere ontslagregeling voor de personeelsafgevaardigden in de ondernemingsraden en in de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen alsmede voor de kandidaat-personeelsafgevaardigden, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

- In de interpretatie dat artikel 40, derde lid, van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken voorschrijft dat de stuiting van een akte die nietig is vanwege een miskenning van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, een einde neemt op het ogenblik dat de werkgever bij gerechtsbrief in kennis is gesteld van de uitspraak van de rechterlijke beslissing dienaangaande, schendt die bepaling, in samenhang gelezen met de artikelen 6 en 11, § 3, van de wet van 19 maart 1991 houdende bijzondere ontslagregeling voor de personeelsafgevaardigden in de ondernemingsraden en in de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen alsmede voor de kandidaat-personeelsafgevaardigden, niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 6 december 2012.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

M. Bossuyt